

VOGELRINGSTATION "DE BEER"

hoofdlokatie Wassenaarse Slag
codenummer Vogeltrekstation 015

J A A R V E R S L A G 1 9 9 3

Onze ringgroep bestond gedurende het verslagjaar uit de volgende personen:

Ringvergunninghouders:

H.F.M. de Beer, Voorschoten
C. van Deursen, Aerdenhout

Vaste assistenten:

C. Boelen, Wassenaar
G. Slinkert, Leiden
M. Verrips, Voorschoten

De geautomatiseerde verwerking van de ringgegevens was in handen van mevr. M. Visser

De ringvergunningen werden afgegeven door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij op voordracht van het Instituut voor Oecologisch Onderzoek, afdeling Nederlandse Ringcentrale te Heteren (voorheen Vogeltrekstation). De benodigde terreinvergunningen staan op naam van de ringvergunninghouders.

Algemeen

Bij normale inspanningen werden in het verslagjaar tamelijk teleurstellende resultaten geboekt. Gedurende de eerste maanden van het jaar konden slechts weinig overwinterende vogels worden geringd, al werden wel enkele interessante soorten geregistreerd. De grootste verrassing was wel de vangst (voor het eerst sinds 1970!) van een Grote Lijster in het duingebied, maar ook werden opnieuw enkele Goudvinken geringd. Het broedseizoen verliep uitermate teleurstellend voor de drie tapuitensoorten. Het bestand van de Tapuit liep terug tot 10 paar, die zich hoofdzakelijk in het westelijk deel van Berkeheide ophielden. Onze groep stelde vast dat steeds vaker wordt genesteld in diepe holen tussen de begroeiing, waardoor predatie (en ringen van de jongen!) niet meer zo gemakkelijk mogelijk zijn. de Roodborsttapuit had volgens onze indrukken een gemiddeld broedseizoen, maar van het Paapje kon helaas niet één territorium meer worden vastgesteld.

In het Panbos te Katwijk neemt de verscheidenheid aan broedende roofvogels in verheugende mate toe. Op niet minder dan 4 Torenvalken- een Sperwer-, een Boomvalken- en twee Bosuilnesten konden de jongen worden geringd.

Op onze hoofdlokatie aan de Wassenaarse Slag werden de resultaten aanzienlijk beperkt door slecht weer en de onveranderd hoge waterstand. Dit laatste probleem begint werkelijk nijpend te worden, nu recentelijk het pompsysteem, dat bij aanhoudend droog weer 's zomers nog wel eens enig soelaas kan bieden, is verwijderd. De verruiging en het permanent onder water staan van steeds grotere delen van de baan blijkt desastreus voor de vangst van vinkachtigen, piepers, kleine zangvogels en lijsterachtigen (Kramsvogels met name). De toegenomen vangst van riet- en ruigtevogels (met in het verslagjaar een hoogtepunt in de vorm van een paartje volwassen buidelmezen) vormen maar een gedeeltelijke compensatie voor de verloren gegane natuurwaarden. Momenteel worden pogingen ondernomen om in samenwerking met de terreinbeheerders tot een blijvende oplossing te komen, mogelijk ook in de vorm van verplaatsing van de hoofdlokatie.

De werkzaamheden op onze vaste vangplaats bij de Blocq van Kuffelen in Flevoland waren in het verslagjaar beperkter dan gewoonlijk. Qua natuurwaarden en ringmogelijkheden blijft deze lokatie echter een juweel. Het ringen van jonge Visdieven en Kokmeeuwen in Lelystad bleef achterwege. Omdat ook nauwelijks nestjongen van de Boerenzwaluw werden geringd bleef het totaal aantal geringde vogels ver achter bij het gemiddelde van de afgelopen jaren.

Specificatie

	pulli	volgroeid	duinen Wass.Slag	Flevo- land	elders	aantal soorten
1993	78	2066	1615	344	107	69
1992	96	2898	2200	693	101	70
1991	995	2774	1671	1361	737	81
1990	1346	3788	2852	1370	912	89

Onderverdeling naar soorten, aantallen en lokaties

	pulli	duinen volgroeid	Wass.Slag	Flevo- land	elders	1993	totaal 1992	1991
sperwer	2	0	0	0	2	2	7	8
torenvalk	18	0	0	0	18	18	8	18
boomvalk	3	0	0	0	3	3	0	0
waterral	0	2	2	0	0	2	2	3
waterhoen	0	3	3	0	0	3	2	2
scholekster	1	0	0	0	1	1	0	4
kievit	8	0	0	0	8	8	0	19
watersnip	0	1	1	0	0	1	3	27
wulp	2	0	2	0	0	2	0	0
witgatje	0	1	1	0	0	1	0	7
bosuil	4	0	0	0	4	4	0	0
draaihals	0	1	1	0	0	1	1	2
groene specht	0	3	3	0	0	3	2	4
gr.bonte specht	0	1	1	0	0	1	3	5
boerenzwaluw	4	0	0	0	4	1	1	420
boompieper	0	16	16	0	0	16	23	19
graspieper	0	1	1	0	0	1	35	68
winterkoning	0	42	40	1	1	42	62	53
heggemus	0	98	96	2	0	98	100	97
roodborst	0	99	99	0	0	99	128	105
nachtegaal	0	15	15	0	0	15	15	18
witgesterde								
blauwborst	0	11	10	1	0	11	19	14
gekraagde roodstaart	0	7	7	0	0	7	9	4
paapje	0	3	3	0	0	3	15	13
roodborsttapuit	0	6	6	0	0	6	38	29
tapuit	6	2	8	0	0	8	10	60
merel	0	33	29	0	4	33	51	37
kramsvogel	0	4	4	0	0	4	5	32
zanglijster	5	42	37	0	5	47	22	20
koperwiek	0	18	18	0	0	18	2	6
grote lijster	0	1	1	0	0	1	0	0
sprinkhaan- rietzanger	0	63	63	0	0	63	27	17
snor	0	3	0	3	0	3	6	8
rietzanger	0	10	1	9	0	10	8	19
bosrietzanger	0	23	7	16	0	23	38	36
kl. karekiet	0	277	27	250	0	277	552	771
braamsluiper	0	27	27	0	0	27	35	15
grasmus	0	153	153	0	0	153	193	74
tuinfluiter	0	16	14	2	0	16	14	28
zwartkop	0	74	74	0	0	74	176	124
tjiftjaf	0	56	55	1	0	56	111	88
fitis	4	301	295	10	0	305	362	209
goudhaan	0	46	46	0	0	46	154	19
vuurgoudhaan	0	6	6	0	0	6	10	4
grauwe vliegenv.	0	2	2	0	0	2	1	2
baardmannetje	0	40	0	40	0	40	60	79
staartmees	0	41	34	0	7	41	25	61
matkop	0	3	2	1	0	3	7	9
glanskop	0	4	4	0	0	4	5	5

kuifmees	0	2	2	0	0	2	2	3
zwarte mees	0	48	48	0	0	48	8	24
pimpelmees	0	125	117	5	3	125	174	179
koolmees	0	74	63	0	11	74	119	119
boomklever	0	10	0	0	10	10	18	36
boomkruiper	0	6	6	0	0	6	6	13
buidelmees	0	2	2	0	0	2	0	0
vlaamse gaai	0	2	2	0	0	2	2	0
ekster	11	1	12	0	0	12	1	33
zwarte kraai	5	0	5	0	0	5	0	3
spreeuw	0	23	23	0	0	23	33	18
ringmus	0	8	8	0	0	8	19	11
vink	0	31	22	0	9	31	25	31
keep	0	9	2	0	7	9	6	19
groenling	0	12	10	2	0	12	3	30
putter	0	9	9	0	0	9	11	5
sijs	0	60	51	0	9	60	69	103
kneu	0	40	40	0	0	40	42	34
goudvink	0	5	4	0	1	5	3	0
rietsgors	5	44	48	1	0	49	81	38

Terugmeldingen

Onderstaand treft u een keuze uit de in het verslagjaar ontvangen terugmeldingen, die ons bereikten vanuit het Instituut voor Oecologisch Onderzoek te Heteren. De verklaring voor de gebruikte termen is:

1K; vogel in eerste levensjaar

N1; vogel na eerste kalenderjaar

vg: volgroeid (term wordt gebruikt als de leeftijd niet met zekerheid is vast te stellen.

gecontroleerd: gevangen en weer losgelaten

WS: Wassenaarse slag

Vermelde leeftijden zijn steeds leeftijden op het moment dat de vogel geringd wordt.

Groep A: vogels door ons geringd en door derden teruggemeld

3.462.410	sperwer v 1k	WS	22-12-1990
	dood gevonden	Wassenaar	14-02-1994
1.287.680	sperwer m 1k	WS	30-09-1992
	dood gevonden	Oegstgeest	13-03-1993
3.462.405	torenvalk v vg	WS	23-10-1990
	gecontroleerd	Lokeren O.Vlaanderen	09-11-1990
	gecontroleerd	België	
		Bergen op Zoom NB	11-08-1993
3.462.378	torenvalk pul	Panbos, Katwijk	18-06-1991
	dood gevonden	wimnummer duinen, NH	09-04-1993

3.462.394	torenvalk pul verdronken	Panbos, Katwijk Hellegatsplaten, ZH	02-07-1992 20-10-1992
3.440.445	kokmeeuw pul dood gevonden	Houtribsluizen, Lelystad Trimley Marshes, Suffolk G-BR	24-06-1990 10-10-1992
J 75.643	tjiftjaf 1k dood gevonden	Blocq v. Kuffelen, Fl. bij Rich, Marokko	18-07-1992 16-04-1993
J 21.617	fitis 1k gecontroleerd	Blocq v. Kuffelen, Fl. Oostvaardersdijk, Fl.	24-06-1990 23-06-1993
F479.006	bosrietzanger vn1 gecontroleerd	WS Retie, Antwerpen, Bel.	14-06-1993 22-07-1993
A741.235	kleine karekiet v1k gecon. (met broedsel)	Blocq v. Kuffelen, Fl. Oostvaardersdijk, Fl.	11-07-1989 19-08-1993
F454.543	rietgors m1k gecontroleerd	WS Deerlijk, W.Vlaanderen, B.	26-09-1992 07-02-1993
Groep B: Vogels door derden geringd en door onze groep gecontroleerd			
A791.144	bosrietzanger 1k gecontroleerd	Oostvaardersdijk, Fl. Blocq v. Kuffelen,	05-09-1986 18-08-1992
F323769	braamsluiper 1k gecontroleerd	Kennemerduinen NH WS	02-09-1991 28-06-1992
F350280	grasmus m 1k gecontroleerd	Zandvoort WS	02-08-1992 26-04-1993
Aranzad San Sebastian, Fitit, n1 A76.041	gecontroleerd	Donostia S. Sebastian, SP WS	11-04-1992 27-04-1992
Riksmuseum Stockholm Fitit 1k AT48916	gecontroleerd gecontroleerd	Gavle, Inre Fjarden, Gavleborg, Zweden WS WS	08-08-1990 10-07-1991 21-06-1992
Gdansk L005565	goudhaan m 1k gecontroleerd	Mierzeja Wislana Elblag, Polen WS	19-09-1992 28-09-1992
J37.179	staartmees vg gecontroleerd	Meeslouwerp. Leidschendam park Duivenvoorde Voorschoten	ZH 27-10-1991 04-04-1992
F140873	kleine barmsijs m 1k gecontroleerd	Meijendal Wassenaar WS	16-11-1991 24-04-1992
Bruxelles 2x65901	Kruisbek m n1 gecontroleerd	Zwin W-Vlaanderen, B WS	13-08-1991 25-08-1991

Groep C. Vogels door ons geringd en door ons teruggemeld.

Het afgelopen jaar zijn de gegevens van de zogeheten eigen meldingen nader door ons verwerkt om te bekijken of het hiermee mogelijk is om gegevens over de leeftijdsopbouw en de herkomst van een aantal broedvogelpopulaties te achterhalen. Voor drie soorten bleek dit mogelijk: Fitis, Grasmus en Heggemus.

Bij het verwerken van de gegevens zijn wij uitgegaan van de volgende criteria:

1. De overjarig geringde vogels worden beschouwd als geboren in het kalenderjaar voordat ze werden geringd.
2. De overjarig geringde vogels worden beschouwd als van elders afkomstig.
3. De eerstejaars geringde vogels worden beschouwd als afkomstig uit de populatie ter plaatse.
4. Een vogel is als lid van de populatie ter plaatse beschouwd als deze minimaal twee maal per jaar, met een tussenperiode van minimaal twee maanden is gecontroleerd.

Aldus komen we tot de volgende populatiesamenstelling:

leeftijd in jaren	1	2	3	4	≥ 4	percentage van elders afkomstige vogels
Fitis (N=27)	61%	28%	3%	7%	0%	35%
Grasmus (N=16)	60%	12%	6%	0%	22%	44%
Heggemus (N=11)	40%	40%	0%	0%	20%	40%

Oudste exemplaren:

Fitis	J 07819, geringd 1k	08-07-1989
Grasmus	A 943870, geringd 1k	25-07-1988
Heggemus	A 853489, geringd VG	18-09-1986

Opvallend is het relatief hoge percentage zeer oude vogels in de populatie van Grasmus en Heggemus. Ook het hoge percentage van elders afkomstige Grasmussen is opmerkelijk; mogelijk houdt dit verband met de door ons vastgestelde populatiegroei van deze soort.

Van Fitis en Grasmus, soorten waarvan de steekproef door de gecontroleerde aantallen als redelijk betrouwbaar mag worden beschouwd, is het percentage eenjarige vogels vrijwel gelijk en veruit het grootst van de populatie. Dit kan mogelijk ook verband houden met het feit dat eenjarige vogels die geen broedsucces boeken, het jaar daarop vrijwel nooit in hetzelfde territorium terugkeren.

Opmerkelijk is verder dat van soorten als Kneu en Sprinkhaanrietzanger veel te weinig terugvangsten zijn gedaan om er conclusies aan te kunnen verbinden. Wat de Kneu betreft heeft dit mogelijk te maken met het al jaren door ons vastgestelde lage broedsucces van deze soort, waardoor het verloop in de populatie groot is. Van de Sprinkhaanrietzanger is bekend dat de stand per jaar sterk kan variëren. Dit kan wijzen op een zeer geringe plaatstrouw van deze soort. Deze veronderstelling wordt door onze onderzoeksresultaten in ieder geval niet tegengesproken.

Aan het einde van dit verslag willen wij opnieuw al degenen bedanken, die ons werk al zo lang mogelijk maken. Wij stellen de voortdurende medewerking op hoge prijs.

Voorschoten, april 1994

H.F.M. de Beer, Voorschoten
C. van Deursen, Aerdenhout
M. Verrips, Voorschoten